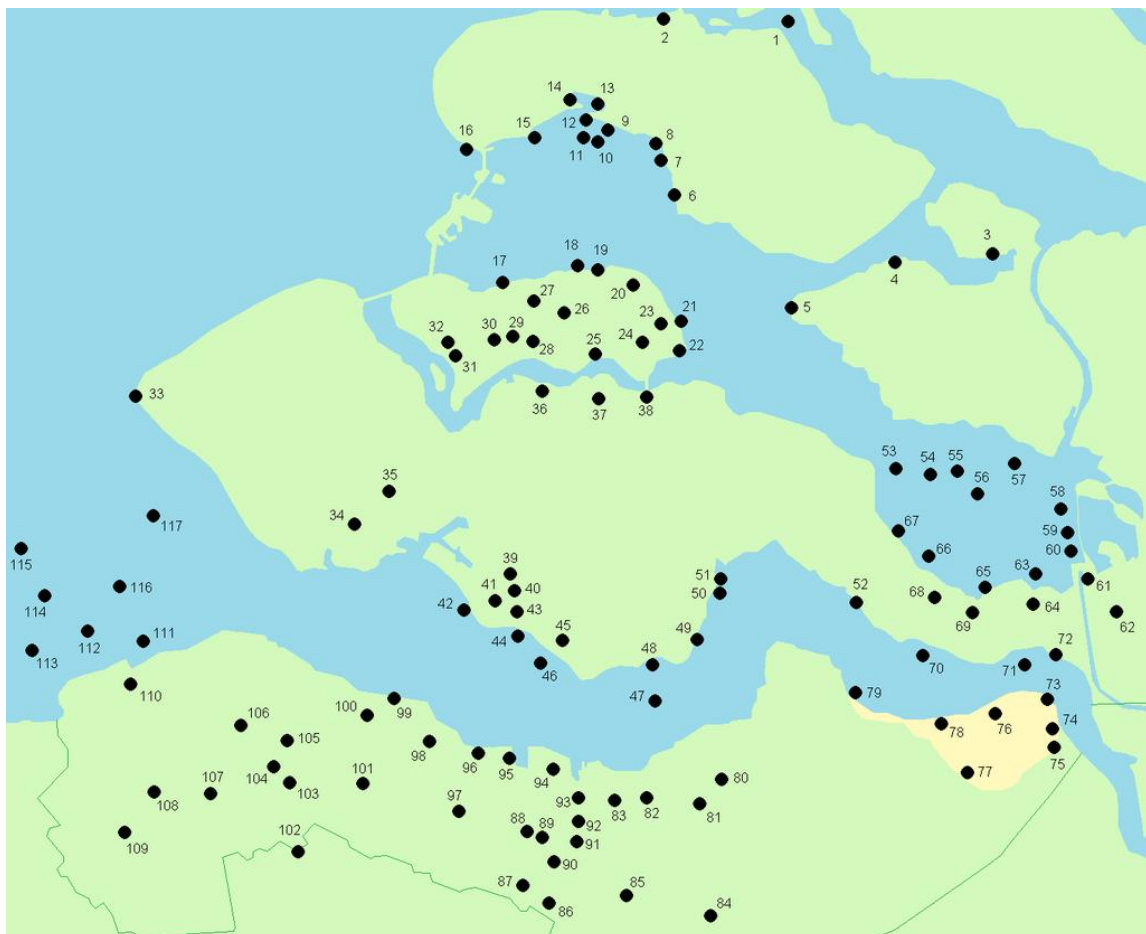

Zuidwest Nederland aangetast door de zee

Zuidwest Nederland is geen delta. Delta's ontstaan nadat rivieren een waaier van sediment in zee leggen en deze verder boven de zeespiegel aangroeit. Volledig tegengesteld hieraan drong de zee Zuidwest Nederland binnen. Vrijwel het gehele oppervlak was ooit zoet en bewoonbaar land. De ontstane zeegaten maakten het land kwetsbaar en veroorzaken vele waterproblemen. Ook na de Deltawerken is er nog altijd sprake van een binnendringende zee, waarbij de invloed van de rivieren is geminimaliseerd.

De onjuiste aanduiding met Zuidwestelijke Delta voor dit voormalige veen- en estuariumgebied, leidt tot misverstanden. Projecten die verzilten, ontpolderen en verdiepen vergroten er de problemen op het gebied van waterveiligheid en leefbaarheid. Er dient een einde te komen aan deze averechte plannen en aan waterbeleid zonder daadkracht.

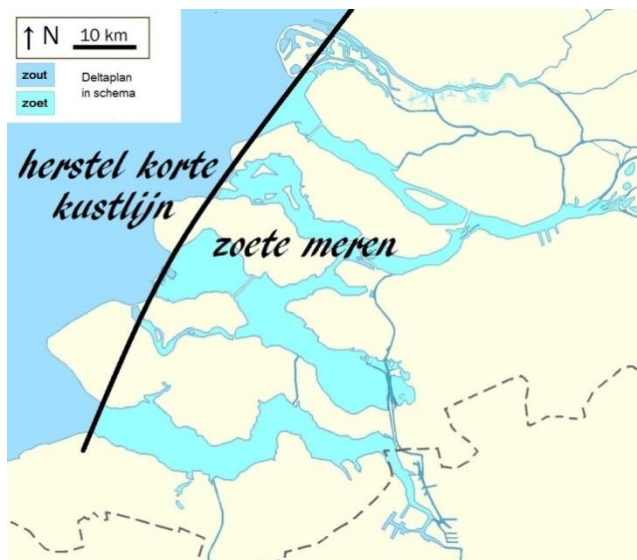
Zeegaten zijn het beschermen niet waard. Wij moeten ons beschermen tegen de zeegaten.

Verdronken dorpen. Bron: Wikipedia

Dijkval veroorzaakt rampen

Om hervestiging niet te ontmoedigen, verzwegen de autoriteiten na de Watersnoodramp van '53 bewust het afglijden van dijken. In tegenstelling tot de algemene opvatting, worden overstromingen doorgaans niet veroorzaakt door wateroverslag bij hoog water, maar bij lager water door dijkval. Van de 89 doorbraken in '53 vond er niet een plaats aan de kust, maar alle aan de flanken van de zeegaten en de hiermee verbonden binnenwateren. De vaak niet zichtbare bezwijkmechanismen van dijken, zoals onderspoeling, drijfzand en afkalving, maken het onvoorspelbaar waar het als eerste mis zal gaan als de dijken breken. Hier helpt geen dijkverhoging, wel afsluiting en peilbeheer.

Zout water is geen zeldzaam milieu

Zoet water is zeldzaam. Minder dan een tienduizendste van al het water op aarde is zoet oppervlaktewater. Van dit water in rivieren en meren is veel leven en welvaart afhankelijk.

Zoetwaterschaarste is niet voor niets de onderliggende oorzaak van migratie en oorlog.

Zuinig zijn op dit water is van groot belang, maar in het huidige Deltaprogramma mag de zee het land nog verder binnendringen door getij op de Grevelingen en verzilting van het Volkerak-Zoommeer.

Daarnaast wordt het grootschalig verlies van zoet water via de Nieuwe Waterweg gecontinueerd.

Het Deltaplan ging voor kustherstel

Net als de Zuiderzeewerken streefde het Deltaplan naar een gesloten kustlijn en duurzame zoetwatervoorziening, maar de Deltawerken wijken hier aanzienlijk van af.

Met dammen werden slechts drie van de vijf (zee)gaten gesloten en alleen het Haringvliet mocht verzoeten. Momenteel bedreigen (half-)open zeegaten de waterveiligheid en door het gebrek aan zoete meren tast verzilting de leefbaarheid verder aan. Zeeland is nog nooit zo zout geweest.

Noodberging en rivierregulatie

Bij hoge rivierafvoeren en stormopzet is de nationale noodberging Volkerak veruit ontoereikend. In noodsituaties is deze binnen 7 uur vol, terwijl er rekening gehouden dient te worden met een stormopzet van enkele etmalen. Alleen inzet van alle bekkens en nog te sluiten zeegaten als berging, in combinatie met regulatie van de bovenstroomse aanvoer, kan de wateropvang waarborgen. Anderzijds wordt droogte problematischer dan wateroverlast. Nu het meeste rivierwater Nederland ongebruikt passeert, nemen zoetwatertekorten en verzilting toe. In tijden van schaarste zijn we afhankelijk van de stuwmereen in de Alpen en de voorraden in de voormalige zeegaten. Het is van belang deze reserves aan te vullen met nog te verzoeten bekkens en deels af te dammen zeegaten.

Natuur

Sinds de gedeeltelijke realisatie van het Deltaplan, nemen we voor de afgedamde gaten plaatvorming in zee waar. Deze aangroeiende schoorwallen staan bekend onder de onjuiste naam Voordelta. De natuur neemt er zelf de ruimte en tijd om zich te ontwikkelen.

Daarentegen mogen we landinwaarts nooit getijden en zout stimuleren op plaatsen waar de zee al teveel land heeft weggenomen of verzilt. Optimaal gebruik van zoet water kan de verzilting een halt toeroepen.

Van estuariene dynamiek, het ecologische streefdoel van het Deltaprogramma, is in de huidige planvorming geen sprake. Ons land heeft geen estuarium meer. Dit is alleen mogelijk door oppervlakteverkleining, van zeegat naar riviermonding, met permanente toestroom van rivierwater. Zeesluizen voor de Nieuwe Waterweg en een lange estuariene afvoerroute verhogen het rivierpeil en remmen de stroomsnelheid. Bij wat hogere afvoeren fungeren de Haringvlietsluizen als regelkraan.

Effectieve aanpak gewenst

Onmisbare infrastructuur voor waterloopkundige verbeteringen, zoals zeesluizen voor de Nieuwe Waterweg en een Westerscheldedam, dienen rond 2050 aan het landelijk systeem toegevoegd te zijn. Het Deltaprogramma behoort daarom rond 2020 een verantwoorde beslissing te nemen over een landelijke klimaatbestendige toekomstvisie.

Wil Borm
Clemens de Witte

Adviesgroep Borm & Huijgens – integraal waterbeheer
december 2016

www.adviesgroepbormenhuijgens.nl